

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-003
дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
(734025, ш. Душанбе, к. Буни Ҳисорак,
шаҳраки донишҷӯён, бинои таълимии №7,
ауд. 102)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Раҳматзода Мавзунахон Даврон дар мавзӯи “Мукаммалгардонии методикаи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирӣ муҳосибӣ ва аудит

Гузариш ба муносибатҳои бозорӣ, гуногуншаклии моликияти субъектҳои хоҷагидор мақом ва нақши баҳисобгирӣ муҳосибӣ ва аудитро дар идоракунии корхона сифатан тағйир доданд. Ислоҳоти иқтисодӣ дар кишвар ҳамчун заминаи ислоҳоти баҳисобгирӣ муҳосибӣ дар асоси стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ, рушди методикаи таҳлили фаъолияти молиявӣ хоҷагидорӣ дар заминаи равиши арзишӣ нисбат ба арзиши корхона, тақмили методологияи тафтишотҳои аудиторӣ гардиданд.

Нигоҳи нав ҷиҳати пешбурди баҳисобгирӣ муҳосибӣ, таҳлил ва аудит дар ташкилотҳо, бадастории иттилооти интиҳонӣ молиявӣ ба манфиати истифодабарандагони дохилӣ ва беруна, тақвияти имкониятҳо оид ба баамалории назорат аз болои фаъолияти молиявии субъектҳои хоҷагидор аз ҷониби сармоягузoron, моликон, саҳомон ва мақомоти назоратӣ ташаққул меёбанд. Дар баробари ин баҳисобгирӣ муҳосибӣ ватанӣ ҳоло дар марҳилаи наздикшавӣ ба принципҳои байналмилалӣ баҳисобгирӣ қарор дошта, ҳисоботи молиявии вучуддошта иттилооти на он қадар пурраеро, ки ба истифодабарандагон зарур аст, дар бар мегирад.

Бояд қайд намуд, ки ташкили баҳисобгирӣ муҳосибӣ ва инъикоси сармояи худӣ дар ҳисоботи молиявӣ яке аз масъалаҳои муҳими илмӣ ҳисобдорӣ ба шумор рафта, аз пешбурди дурусти он таъмини истифодабарандагони дохилӣ ва берунаи ҳисоботи молиявӣ бо иттилооти дахлдор вобастагӣ дорад. Дар баробари ин, натиҷаи санҷиши аудиории сармояи худӣ ва воситаҳо амалинамоии он, эътимоднокии маълумотро оид ба сармояи худӣ барои истифодабарандагони манфиатҷӯӣ баланд мебардорад. Аз ин рӯй, тақмили методологияи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ барои баландбардории сифати иттилооти молиявӣ ва рушди устувори молиявии субъектҳои хоҷагидор зарур аст, ки мубрамияти мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Раҳматзода М.Д. - ро собит менамоянд.

Таҳқиқоти мазкур ба таҳлилу омӯзиши ташкили таҳияи муқаррароти назариявӣ, тавсияҳои методӣ ва амалӣ оид ба

оптимизатсияи расмиёти дахлдор тибқи талаботи стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ равона карда шудааст.

Навгонии илмӣ таҳқиқот аз асосноккунии комплексӣ ва рушди асосҳои назариявӣ-методологии ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худии субъектҳои хоҷагидор дар шароити истифодаи СБҲМ ва таҳияи тавсияҳои амалӣ оид ба тақмили методологияи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ, тибқи талаботи СБҲМ иборат аст (саҳ. 8).

Диссертатсияи мазкур дорои сохтори аниқ мебошад. Дар муқаддима муаллиф муҳимияти мавзӯро асоснок намуда, мақсад ва вазифаҳои тадқиқотро муайян кардааст, ки ба талаботи қори илмӣ пурра ҷавобгӯ мебошад. Муқаррароти асосии илмӣ, ҳулосаҳо ва тавсияҳо навгонии илмиро дар бар гирифта, бо далелҳои мувофиқ асоснок карда шудаанд.

Дар асоси низомбандӣ намудани концепсияҳои илмӣ оид ба мазмуни иқтисодии сармоя ва ташкили баҳисобгирии муҳосибӣ аз ҷониби муаллиф ба мафҳуми таҳқиқот саҳеҳӣ ворид карда шудааст, ки тибқи он, сармоя ҳамчун фарқият байни маҷмуи дороиҳо ва уҳдадориҳои корхонаро ифода намуда, ба моликияти корхона мансуб буда, дар оянда барои он манфиати иқтисодӣ меорад. (саҳ. 14)

Моделҳои аз ҷониби муаллиф коркардшудаи ташкилӣ-методии баҳисобгирии сармояи худӣ қобили қайд аст. Вобаста аз талаботҳои СБҲМ дар модели пешниҳодгардида, методикаи пешбурди баҳисобгирии сармояи худӣ ва пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ ташаккул ёфта, коркарди иттилооти муҳосибӣ бо истифода аз фановариҳои рақамӣ дар бастаҳои нармафзори баҳисобгирӣ роҳандозӣ карда мешавад.

Дар автореферат қайд гардидааст, ки маросимҳои аудиторӣ ва пайдарпайии иҷроиши онҳо дар доираи объектҳои пешниҳодкардашудаи аудити унсурҳои алоҳидаи сармояи худӣ ба мақсад мувофиқ мебошад, зеро санҷиши ҳар яке аз ин унсурҳо бо мақсади муайян анҷом дода мешавад. Аз тарафи дигар, гузаронидани санҷиши аудитори аз рӯи объектҳои пешниҳоднамудаи аудити сармояи худӣ сифати баланди ҳисоботи аудитори оид ба натиҷаҳои санҷиши сармояи худӣ таъмин менамояд (с. 21)

Муаллиф усули аудити объектро пешниҳод мекунад, ки муносибати ҳамаи унсурҳои сармояи худиро ба назар мегирад, ки дар расми 7 (саҳ.38) нишон дода шудааст.

Тавре, ки муаллиф дар мундариҷаи автореферат нишон медиҳад мақсад ва вазифаҳои гузашташудаи таҳқиқоти диссертатсионӣ ба Раҳматзода М.Д. имкон доданд, ки аз нуқтаи назари илмӣ сохтори диссертатсияро дуруст таҳия намуда, натиҷаҳои зарурии таҳқиқотро бо элементҳои муайяни навгонии илмӣ ба даст оварад.

Умуман, унвонҷӯ таҳқиқоти илмиро бо риояи ҳамаи талаботҳои иҷроиши он ба итмом расонидааст, ки он дорои аҳамияти илмӣ

мебошад. Автореферат ва мақолаҳои чопнамудаи муаллиф сохтори диссертатсияро ба пуррагӣ дар бар мегирад.

Дар автореферати тақризшаванда дар баробари ҷанбаҳои мусбӣ, баъзе камбудӣҳо низ ҷой дорад, ба андешаи мо, агар муаллиф модели таҳияшудӣ таъминоти методии ташкили баҳисобгирии муҳосибии сармояи худиро бо талаботи СБҲМ ҳамоҳанг месохт ва дар автореферат васеъ инъикос менамуд, онгоҳ қимати таҳқиқот боз ҳам баланд мегардид.

Камбудии дар боло қайд карда шуданд, ҳамчун пешниҳод барои хуб ва пурра гаштани таҳқиқот оварда шуда, хусусияти тавсиявӣ доранд ва бояд қайд намуд, ки ин камбудӣ ба мазмуни асосии диссертатсия монеа шуда наметавонанд.

Аз ин лиҳоз, бояд қайд намоям, ки автореферати диссертатсияи Раҳматзода Мавзунаҳон Даврон дар мавзӯи “Мукамалгардонии методикаи ташкили баҳисобгирӣ ва аудити сармояи худӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисод, аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит пешниҳод шудааст, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34, 35 ва 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси номбурда мебошад.

Тақриздиханда:

**Омӯзгори калони кафедраи идораи молияи
Донишқадаи политехникии Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи
академик М.С. Осимӣ дар шаҳри Хучанд,
номзади илмҳои иқтисодӣ**

Исоев Д.Т.

Имзои н.и.и, Исоев Д.Т.-ро тасдиқ менамоям:

**Сардори раёсати кадрҳо,
коргузорӣ ва назорати иҷро
Донишқадаи политехникии Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи
академик М.С. Осимӣ дар шаҳри Хучанд,**

Юсупова М.Ш.

« 08 » 08 2025

(735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд, хиёбони И.Сомони 226.
Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи
академик М.С. Осимӣ дар шаҳри Хучанд Тел: (83422) 6 04 54; Тел:
(+992) 92 709 61 62, e-mail: dilovar_isoev@mail.ru)